Asiantuntijalausunto Eduskunnan Maa- ja metsätalousvaliokunta 27.5.2025

Suomen Vesihuolto-osuuskunnat ry, puheenjohtaja Vesa Arvonen

Suomen vesihuolto-osuuskunnat ry (SVOSK) on vesihuolto-osuuskuntia edustava järjestö.

Suomen vesihuolto-osuuskunnat ry:n mielestä voimassa oleva vesihuoltolaki on tarkoituksenmukaista päivittää vastaamaan muuttuneita vaateita.

Ensinnäkin pidämme erittäin myönteisenä sitä, että jäsenomisteisteisten vesihuolto-osuuskuntien keskeinen rooli kansallisen vesihuollon turvaajana erityisesti maaseudulla ja taajamien ulkopuolella on ensimmäistä kertaa myös lainsäädännön tasolla tunnistettu ja tunnustettu.

Vesihuoltolaitoksen määritelmän (3 §) erottaminen toiminta-alueesta on tärkeää ja yhtenäinen määritelmä terveydensuojelulainsäädännön kanssa selkeyttää vesihuoltoalaa, vaikkakin nyt jo varsin pienet vesihuolto-osuuskunnat tulevat vesihuoltolain piiriin.

Lisäksi vesihuoltolain määritelmiin lisätty asiakkaan määritelmä selkeyttää vesilaitosten keskinäistä suhdetta. Viime vuosina lakia on tulkittu vastoin alkuperäistä ajatusta niin, että esimerkiksi kunnalliselta vesihuoltolaitokselta vesihuoltopalvelua ostava vesihuolto-osuuskunta on tulkittu asiakkaaksi ja siihen on sovellettu vesihuoltolakia mm palveluiden hinnoittelun osalta.

Lakiin lisätty 9 b § vesihuollon turvaamisesta on tärkeä. Tämä lisää painetta kunnille tehdä yhteistyötä alueella toimivien vesihuoltolaitosten kanssa. Tällä hetkellä joissakin kunnissa taajamien ulkopuolinen vesihuolto on sysätty vesihuolto-osuuskuntien vastuulle ilman kiinnostusta aitoon yhteistyöhön. Nykyisen 6 §:n tulkinnan mukaan riittää, kun alueelle on perustettu vesihuoltolaitoksia

Vaikka osuustoiminnan periaatteisiin kuuluu vapaaehtoisuus, on tärkeää huolehtia olemassa olevien vesihuolto-osuuskuntien toimintaedellytyksistä. Tämän vuoksi paluu liittämisvelvollisuuteen toiminta-alueella (10 §) on tarpeellinen. Tämä mahdollistaa toisaalta vesihuoltoverkostoihin tehtyjen investointien hyödyntämisen mutta ehkä tärkeämpänä vesihuoltoliittymien pysyvyyden alueilla, missä asukkaiden määrä vähenee. Nykyisillä, valtaosin palautuskelpoisilla liittymismaksuilla tyhjilleen jäävän kiinteistön realisoinnissa vesihuoltoliittymän palautuskelpoinen liittymismaksu saattaa olla huomattava verrattuna kiinteistön muuhun arvoon.

Lisäksi vesihuoltopalveluiden turvaamiseksi haja-asutusalueilla tulisi saada muutettua liittymismaksujen arvonlisäverokohtelua ja kehittää malli millä palautuskelpoiset liittymismaksut muutetaan pelkästään siirtokelpoiseksi ilman veroseuraamuksia. Muussa tapauksessa on riskinä, että vesihuolto-osuuskuntia ajautuu turhaan maksukyvyttömiksi palautettavien liittymismaksujen vuoksi.

Suomen Vesihuolto-osuuskunnat ry

Vesa Arvonen

Puheenjohtaja